

Napisao D.M.

nedelja, 06 decembar 2015 12:18

---

Pre tačno 97 godina, 25. novembra 1918. godine u Novom Sadu, održana je Velika narodna skupština Srba, Bunjevaca i ostalih Slovena u Banatu, Bačkoj i Baranji. Tog datuma su delegati slovenskih naroda iz pomenutih oblasti doneli odluku o priključenju Kraljevini Srbiji.

Važno je napomenuti da na Skupštini nije bilo mesta za respektabilan broj predstavnika vojvođanskih Nemaca i Mađara, iako su oni imali vrlo relevantan ideo u etničkoj strukturi stanovništva. Jasno je zbog čega je njihovo masovnije prisustvo izostalo, imajući u vidu da su Austrougarska i Nemačka bile ključne pripadnice Centralnih sila protiv kojih su se Srbija i ostale članice Antante žestoko borile u Prvom svetskom ratu. U tom pogledu, ovaj događaj treba tumačiti kao izraz političke volje slovenskog, a prevashodno srpskog življa Južne Ugarske, da se po raspadu Austrougarske monarhije direktno pripoji pobedničkoj Kraljevini Srbiji.

Dan pre događaja u Novom Sadu, u Rumi je sazvan Veliki narodni zbor, koji se isto tako izjasnio za priključenje Srema Srbiji. Delegacija Velike narodne skupštine učestvovala je na audijenciji kod regenta Aleksandra u Beogradu 1. decembra iste godine, kada je objavljeno stvaranje Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Čin prisajedinjenja zakonski je postao pravosnažan tek 1921. po usvajanju Vidovdanskog ustava.

Velika narodna skupština je takođe odlučila da se oformi pokrajinska uprava u navedenim regionima. Vlada je dobila naziv "Narodna uprava za Banat, Bačku i Baranju", za njenog predsednika postavljen je Jovan Lalošević, dok je na čelo skupštine koja se zvala "Veliki narodni savet", bio izabran Slavko Miletić.

U knjizi Drage M. NJegovana "Prisajedinjenje Srema, Banata, Bačke i Baranje Srbiji 1918.", nalaze se imena lokalnih zastupnika koji su prisustvovali Velikoj narodnoj skupšini. Starčevo su tada predstavljali dr Nikola Milutinović, Mata Orešković i Mita Petrović.

Vojvođanski istoričar, Milivoj Bešlin, s pravom naglašava veći legalitet jedne odluke iz 1945., pritom ne poričući legitimitet Velike narodne skupštine koji je proistekao iz pobeđe Srbije u Velikom ratu. Naime, karakter Skupštine izaslanika naroda Vojvodine održane 30. i 31. jula 1945., razlikovao se od sastanka 1918. po tome što su na ovom skupu ravnopravno učešće imali Srbi, Mađari, Hrvati, Slovaci, Rumuni, Rusini, Jevreji. Tada je na osnovama istorijskih, nacionalnih i drugih specifičnosti, rešeno da se Vojvodina konstituiše kao autonomna pokrajina, i da istovremeno, kao takva bude priključena federalnoj Srbiji.